

Betreft: Fusienieuwsbrief OPO-KWS

Ballum, 2 december 2024

Geachte bestuursvoorzitter van OPO,
met cc aan ons eindverantwoordelijk schoolbestuur: de gemeenteraad,

Graag reageren wij op uw Fusienieuwsbrief van november, die wij van u en de bestuursvoorzitter KWS hebben ontvangen.

De MR van onze school heeft zich bij de start van de besturenfusie duidelijk naar u uitgesproken: wij willen 't Ienster behouden en versterken. De raad steunt de school van Ballum unaniem, als ankerpunt in de gemeenschap. Daar zijn we heel blij mee. Nu u samen met KWS als stichtingsbestuur van start kunt, horen we graag wat uw visie is. De onderwijsbond adviseert u met de MR van alle drie de scholen een ambitiegesprek te plannen. Uw planning zien we tegemoet.

De werkdruk voor de leerkrachten en onderwijsassistenten in Ballum: we zijn dankbaar dat de raad hier aandacht voor heeft gevraagd. In de begroting 2024 zien we dat OPO op de school in Hollum 80% van de Rijksbijdrage besteedt aan personeel. In Ballum is dat slechts 65%. In de begroting 2020 lagen deze percentages nog gelijk (bijlage 1). Sindsdien is steeds meer onderwijsgeld van het Rijk, direct bestemd voor 't Ienster, in de spaarpot van OPO gestopt. Zo is de werkdruk op de school van Ballum ontstaan. We vertrouwen erop dat u in 2025 op elke school hetzelfde percentage Rijksbijdrage voor personeel hanteert.

In Ballum wonen ruim voldoende kinderen voor een school met Rijksbekostiging. Het dorp groeit het snelst van alle dorpen op Ameland, met nieuwe gezinswoningen in aanbouw. Hoe kijkt het Rijk naar de school van Ballum? "We waarderen de kwaliteitscultuur als goed. Op 't Ienster werken team en directie gezamenlijk vanuit een verbetercultuur en professionaliteit aan de kwaliteit van het onderwijs. We zien een directie die helder aanstuurt en zorgt voor een effectieve taakverdeling. De cultuur is open en transparant." Dat was het oordeel van de Onderwijsinspectie in 2020.

Toch verwacht u sinds 2020 problemen. Het college van B&W en OPO kondigen al jaren een gedwongen opheffing van 't Ienster aan, omdat de prognose dit zou aantonen. Ook in uw Fusienieuwsbrief zit deze boodschap: Ballum = niet opheffen, tenzij. Het raadsbesluit klinkt anders: Ballum = niet betrekken bij locatiefusie(proces), tenzij. Waarom kiest u ervoor het amendement anders te verwoorden? Sorteert u hiermee voor op een voorgenomen besluit vanaf 1 januari 2025? Uw toelichting zien we graag tegemoet. Uw woordkeuze is niet onschuldig. Bij een locatiefusie(proces) heeft onze MR instemmingsrecht. Bij vrijwillige opheffing 'slechts' adviesrecht.

Wat blijkt: de prognose klopt niet. Het college van B&W gebruikt een verouderde peildatum voor de Rijksbekostiging: kort na de uitstroom van groep 8. Deze peildatum is al in 2021 gewijzigd (bijlage 2). Het Rijk telt halverwege het schooljaar: dan telt de instroom van nieuwe kleuters mee. Deze onjuiste peildatum is niet onschuldig. Met uw opheffingsprognose veroorzaakt u samen met het college van B&W de onnodige onrust

onder leerkrachten, ouders en onze kinderen: in strijd met de Code Goed Bestuur. Het Rijk wil dorpsscholen juist open houden en stelt daar ruime middelen voor beschikbaar.

In de tijd dat de Onderwijsinspectie hier op bezoek kwam, was de directeur van 't Ienster en De Schakel een geregistreerd schoolleider. De GMR had daar om gevraagd: een directeur die zorgt voor de kwaliteit van het onderwijs en op de werkvloer aanwezig is. Sinds 2021 bent u afgeweken van deze afspraak. De directeur is geen geregistreerd schoolleider meer, terwijl dit volgens de CAO PO verplicht is. We zijn benieuwd hoe u dit vanaf 1 januari wilt regelen, in het nieuwe bestuur. Kunt u ons daarover informeren?

Onze vraag aan u is:

Blijft de kwaliteit van het onderwijs op peil, zonder geregistreerd schoolleider en met een onredelijk personeelsbudget? De raad eist in het amendement een onafhankelijk onderzoek, als u door blijft werken aan opheffing van de school in Ballum. Dat onderzoek zal plaatsvinden door een onafhankelijk toezichthouder, zoals de Code Goed Bestuur voorschrijft. Het bestuurlijk handelen van OPO sinds 2021 is in het geding.

In de Fusienieuwsbrief benoemt u uw huidige bestuurlijke kwetsbaarheid. Dat waarderen wij. De beroering in de gemeenteraad, het eindverantwoordelijk bestuur van onze school, is ontstaan omdat u het advies van uw eigen toezichthouder niet opvolgt. U blijft bij uw wens de nieuwe stichting per 1 januari op te richten, zonder dat u de gemeenteraad kunt informeren waarom. Dat is bestuurlijke kwetsbaarheid. De Onderwijsinspectie heeft de gemeente al eens aangesproken op het onvoldoende naleven van de Code Goed Bestuur, met name de scheiding tussen bestuur en toezicht. In de nieuwe stichting hoopt u uw bestuurlijke kwaliteit te versterken. Wat uw concrete stappen zijn: wilt u ons daarover informeren in uw volgende nieuwsbrief?

Realisatie van nieuwbouw in Hollum is het concrete doel van deze besturenfusie. Dat noemt u opnieuw in de Fusienieuwsbrief. Het college van B&W heeft de massastudie van architectenbureau '19 Het Atelier' voor een nieuwbouwschool in Hollum in 2020 aan de gemeenteraad gepresenteerd. Gebaseerd op alle leerlingen van 'West-Ameland': Hollum én Ballum. Het strategisch accommodatiebeleid waar het college aan werkt, loopt netjes parallel. Deze sporen sluiten in 2025 vast naadloos op elkaar aan.

'West-Ameland': dat is uw horizon. Een versleten begrip, geen werkelijkheid. De vier dorpsgemeenschappen op het eiland, elk met hun eigen ankerpunten en hun eigen toekomst: dat is werkelijkheid. In die werkelijkheid is en blijft de school van Ballum.

Wij wensen u de komende weken veel wijsheid toe, tot de deadline voor het indienen van uw nieuwbouwaanvraag bij de gemeente. Architectenbureau '19 Het Atelier' is vast bereid een nieuwe massastudie voor u te tekenen, voor alle leerlingen van Hollum. Opheffing van een school is geen koud saneringsbesluit in de gemeentelijke vastgoedportefeuille.

Uw schriftelijke toelichting op onze vragen zien we graag vóór de kerstvakantie tegemoet. Alvast dank.

Ouders van 't Ienster, ondersteund door de Belangengroep obs Ballum
onze persoonsgegevens zijn bekend bij de griffier, voor behandeling volgens de AVG

BEGROTING OPO 2024 vs 2020

INKOMSTEN OPO = onderwijsgeldten van het Rijk

	2024	2020
Rijksbijdrage 't Ienster	€ 517.424	€ 514.310
Rijksbijdrage De Schakel	€ 594.100	€ 507.607
TOTAAL	€ 1.111.524	€ 1.021.917

SALDO schoolexploitatie = niet-bestede onderwijsgeldten

	2024		2020	
't Ienster	€ 87.825	17% t.o.v. Rijksbijdrage	€ 10.177	2% t.o.v. Rijksbijdrage
De Schakel	€ 10.079	2% t.o.v. Rijksbijdrage	€ 10.044	2% t.o.v. Rijksbijdrage
TOTAAL	€ 97.904		€ 20.221	

UITGAVEN OPO aan personeel (excl. directie)

	2024		2020	
't Ienster	€ 330.552	64% t.o.v. Rijksbijdrage	€ 377.508	73% t.o.v. Rijksbijdrage
onder meer:				
onderwijzend pers.	€ 241.872	47%	€ 296.134	58%
onderwijsonderst. pers.	€ 25.053	5%	€ 37.775	7%
externe deskundigen	€ 39.000	8%	€ 3.500	1%
De Schakel	€ 472.370	80% t.o.v. Rijksbijdrage	€ 359.013	71% t.o.v. Rijksbijdrage
onder meer:				
onderwijzend pers.	€ 330.968	56%	€ 299.038	59%
onderwijsonderst. pers.	€ 52.979	9%	€ 36.575	7%
externe deskundigen	€ 60.000	10%	€ 4.000	1%

STEL....

OPO zou in Ballum hetzelfde percentage van de onderwijsgeldten aan personeel besteden als in Hollum (2024):

't Ienster	€ 413.939	80% t.o.v. Rijksbijdrage
onder meer:		
onderwijzend pers.	€ 288.252	56%
onderwijsonderst. pers.	€ 46.141	9%
externe deskundigen	€ 52.256	10%
VERSCHIL	€ 83.387	

UITSpraak PO-RAAD:

circa 90% van de lasten in het primair onderwijs zijn personele lasten.

OPO hanteert voor De Schakel 80%

OPO hanteert voor 't Ienster 64%

Bijlage 1

Werkgroep Leerlingenprognoses 't Ienster September 2024

Met een werkgroep van ouders hebben we gekeken naar de leerlingenprognose voor 2023-2041, opgesteld door Planningverband Groningen (PVG) voor de gemeente in januari 2023.

Het totaal aantal kinderen in Ballum 4-12 jaar ligt volgens PVG tot 2041 **rond de 40 kinderen** met als laagste 33 kinderen in 2028. Zie bijlage A.

In een dorp met één school is een zg. deelnamepercentage **rond 100%** normaal. Dat zie je in het rapport van PVG. Tot de start van het scholenfusie-proces ligt het deelnamepercentage in Ballum zelfs boven de 100%. Dat betekent dat ook kinderen van buiten Ballum naar 't Ienster gaan. Zie bijlage B.

Hoe komt de leerlingenprognose van 't Ienster dan onder de opheffingsnorm terecht? Als de deelname jarenlang **rond 100%** van het kinderaantal ligt en dus **30 tot 40 kinderen in Ballum** naar school gaan?

Bij de gemeente hebben we al aangekaart: de nieuwe wijk van Ballum is in de prognoses niet meegerekend. Maar er is meer aan de hand.

Het rapport van PVG kijkt ook een aantal jaren terug. Dat zijn geen prognoses, dat zijn feiten. We zien dat de aanmelding van kleuters op 't Ienster tijdens het scholenfusie-proces vanaf 2018 begint te dalen. In 2020 gaan nog maar 6 van de 8 kleuters in het eigen dorp naar school, in 2021 1 van de 3, in 2022 2 van de 4. Het deelnamepercentage zakt van **rond 100%** naar **50%**. Zie bijlage C.

De halvering van de instroom heeft een negatief effect op het totaal. Van alle kinderen 4-12 jaar in Ballum gaat in 2022 nog maar **70%** naar 't Ienster. Zie bijlage B en C.

Wat is er aan de hand, dat kinderen vanaf 2020 niet meer vanzelfsprekend in Ballum naar school gaan? Ouders zijn tevreden. De kwaliteit van het onderwijs is meer dan op orde. In 2020 kreeg 't Ienster zelfs een 'goed' van de Onderwijsinspectie voor kwaliteitscultuur. Leerkrachten geven bij ons aan blij te zijn met het schooltje. De steun voor de school in het dorp is groot, ook onder jonge en toekomstige ouders.

Een terugblik: in 2018 begint de interim-directeur van 't Ienster met plannen voor één school op West. Op verzoek van de burgemeester schrijft hij daar een startnotitie over. In 2020 staat de nieuwe school ingetekend in de Gebiedsvisie van de gemeente voor Holum. Om te onderzoeken of hier draagvlak voor is, organiseert de gemeente een enquête: 'Hoe moet de nieuwe school voor West-Ameland eruit zien?' Het scholenfusieproces leidt tot grote onrust en onzekerheid in Ballum.

In maart 2021 meldt het college aan de raad dat 't Ienster onder de opheffingsnorm van 23 leerlingen komt. In februari 2023 herhaalt het college deze boodschap, op basis van de nieuwe prognoses. In 2028 zou het zover zijn: "De bekostiging die de school van het rijk ontvangt, eindigt dan van rechtswege." De besturenfusie wordt genoemd als de volgende stap, het PVG-rapport als bijlage meegestuurd.

In het rapport gebruikt PVG een **deelnamepercentage van 70%** voor de prognose van 't Ienster. Dit is het percentage dat sinds de start van het fusieproces geleidelijk is gedaald. Deelname aan de school in het dorp was tot dan **rond 100%**. Vanaf 2027 rekent PVG zelfs nog maar met **65% tot 2041**.

Zo komt 't Ienster – in deze prognose – vier jaar onder de wettelijke opheffingsnorm. Het PVG-rapport rekent de nieuwe wijk niet mee en rekent met een lager deelnamepercentage aan 't Ienster dan tot 2020 gebruikelijk was. Zo staat ineens een school zonder perspectief op papier.

Volgens OPO zijn de leerlingenaantallen van 't Ienster inmiddels nog lager dan PVG heeft berekend: 24 leerlingen dit schooljaar en nog maar 15 leerlingen in 2026 en 2027.

Het goede nieuws is: de werkelijke cijfers zijn hoger. Op de wettelijke peildatum dit schooljaar (1 februari 2025) zitten **29 kinderen** op 't Ienster. En wonen **40 kinderen 4 t/m 12 jaar** in Ballum. Dat hebben we gezamenlijk geteld.

Dat valt ook op in het rapport van PVG: de prognose hanteert als peildatum t/m 2041 **1 oktober**. De wettelijke peildatum is **per 2022** gewijzigd naar **1 februari** (Wet Vereenvoudiging bekostiging PO).

Toch rekent PVG nog altijd met de verouderde peildatum van **1 oktober**. Terwijl de bekostiging van een school voor het volgend schooljaar per **1 februari** bepaald wordt. En dat geeft een ander beeld, want dan is meer instroom van nieuwe kleuters. Daar kwamen wij achter, toen we zelf met deze tellingen aan de slag gingen.

Afgelopen jaren hebben wij en nieuwe ouders steeds opnieuw van de interim-directeur gehoord: de bekostiging van deze school gaat stoppen. De school krijgt nog een jaar of twee, dan eindigt het hier.

Op basis van het PVG-rapport kunnen OPO en het college daar helemaal geen uitspraak over doen. De peildatum voor de bekostiging klopt niet.

Hoogste tijd voor een nieuwe leerlingenprognose:

- De nieuwe woonwijk meerekenen, volgens de richtlijnen
- Het gemiddelde deelnamepercentage toepassen van vóór het scholenfusieproces in 2020.
- De peildatum 1 februari hanteren, want daarop bepaalt het rijk de bekostiging

Tot slot een terugblik. Dit waren de leerlingenaantallen tot de start van het scholenfusie-proces (Jaarverslag OPO 2018 en 2019).

ONTWIKKELING LEERLINGAANTALLEN PER 1 OKTOBER

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
09 DN 't Ienster	38	45	44	56	57	62	58	51	52	45	44
08 DC De Schakel	68	58	63	55	54	49	52	52	50	45	47
Totaal	106	103	107	111	111	111	110	103	102	90	91

Tabel 1 Leerlingenaantallen basisonderwijs

Gemeente Ameland

PVGpro

Overzicht leerlingen per school

1 oktober	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Kardinaal De Jong	165	167	159	161	164	155	161	168	171	171	173	177	177	178	179	180	181	181	182	184
Koningin Wilhelmina	61	55	57	55	58	62	59	60	60	62	62	63	63	61	62	63	64	64	64	63
De Schakel	41	33	34	32	33	37	35	36	36	37	37	38	38	37	37	38	38	38	38	38
t Ienster	28	27	28	28	22	21	22	22	23	23	25	25	25	25	25	27	27	28	28	29
Totaal	295	282	278	276	277	275	277	286	290	293	297	303	303	301	303	308	310	311	312	314

Overzicht kinderen (Uitgangsjaar: 2023)

Leeftijd	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041
-1		7	2	3	4	3	5	3	3	5	4,5	4,5	4,7	4,8	4,9	5,1	5,1	5,1	5,2	5,3	5,5	5,5	5,2	4,9	5,0	5,0	4,8	4,5
0	11	2	7	2	3	4	3	5	3	3	4,5	4,4	4,4	4,6	4,8	4,9	5,1	5,1	5,0	5,2	5,2	5,4	5,4	5,2	4,8	4,9	4,9	4,8
1	4	11	2	7	2	2	4	3	5	3	3,0	4,5	4,4	4,4	4,6	4,7	4,9	5,0	5,0	5,0	5,1	5,1	5,3	5,4	5,1	4,8	4,8	4,9
2	2	4	11	3	7	3	3	4	3	6	3,2	3,2	4,8	4,7	4,7	4,9	5,0	5,2	5,3	5,3	5,2	5,4	5,4	5,6	5,6	5,4	5,0	5,1
3	6	2	4	11	3	8	3	4	3	3	6,1	3,3	3,2	4,9	4,8	4,8	5,0	5,1	5,2	5,3	5,3	5,3	5,4	5,5	5,7	5,7	5,4	5,1
4	6	6	2	4	11	3	8	3	4	4	3,1	6,4	3,4	3,4	5,1	5,0	5,0	5,2	5,3	5,4	5,5	5,5	5,4	5,6	5,6	5,8	5,8	5,6
5	6	6	5	2	4	11	3	8	3	4	4,0	3,1	6,3	3,4	3,3	5,0	4,9	4,9	5,1	5,2	5,3	5,4	5,4	5,4	5,5	5,5	5,7	5,8
6	9	6	6	5	2	4	10	3	8	3	4,0	4,0	3,1	6,3	3,3	3,3	5,0	4,9	4,8	5,0	5,1	5,2	5,3	5,3	5,3	5,4	5,4	5,7
7	8	9	6	7	4	2	5	10	3	8	3,0	4,0	3,9	3,1	6,3	3,3	3,3	5,0	4,8	4,8	4,9	5,1	5,1	5,3	5,2	5,2	5,3	5,4
8	8	8	9	6	7	4	2	5	10	2	7,7	2,9	3,8	3,8	2,9	6,0	3,2	3,2	4,7	4,6	4,5	4,7	4,8	4,9	5,0	5,0	4,9	5,1
9	5	8	8	9	7	6	4	2	5	10	2,0	7,7	2,9	3,8	3,8	2,9	6,0	3,2	3,1	4,7	4,5	4,5	4,6	4,7	4,8	4,9	4,9	4,9
10	9	5	7	8	9	7	6	4	2	5	9,9	2,0	7,6	2,8	3,8	3,7	2,9	5,9	3,1	3,1	4,6	4,5	4,4	4,6	4,7	4,8	4,8	4,8
11	6	9	5	7	10	8	7	6	4	2	5,0	9,9	2,0	7,6	2,8	3,7	3,7	2,9	5,8	3,1	3,0	4,5	4,4	4,4	4,5	4,6	4,7	4,8
12	4	6	9	4	6	9	8	6	6	4	1,9	4,7	9,4	1,9	7,2	2,7	3,5	3,5	2,7	5,5	2,9	2,8	4,2	4,1	4,1	4,2	4,3	4,4

= prognose aantal kinderen
in Ballum

0 t/m 3	23	19	24	23	15	17	13	16	14	15	17	15	17	19	19	19	20	20	20	21	21	21	22	22	21	21	20	20
4 + 5	12	12	7	6	15	14	11	11	7	8	7	9	10	7	8	10	10	10	10	11	11	11	11	11	11	11	12	11
4 + 7	29	27	19	18	21	20	26	24	18	19	14	17	17	16	18	17	18	20	20	20	21	21	21	21	22	22	22	22
4 t/m 12	58	59	51	49	56	48	47	43	41	39	39	41	36	35	33	34	35	36	38	37	38	40	41	41	42	43	43	43
0 t/m 12	84	82	81	75	75	71	66	63	59	57	57	60	59	55	57	55	57	59	60	62	61	63	65	66	66	66	66	66

= % van kinderen uit Ballum op 't lenster
(‘deelnamepercentage’)

Bijlage B
Gemeente Ameland
Ballum

PVGpro

Deelname/belangstelling overzicht (Uitgangsjaar: 2023)

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040	2041
Deelname	98,3	105,1	113,7	104,1	92,9	93,8	93,6	74,4	68,3	69,2	68,2	67,2	66,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2	65,2
Belangstelling t lenster	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Deelname 4-5 jr.	158,3	108,3	114,3	100,0	93,3	92,9		72,7	63,6	42,9	62,5																	
Belangstelling 4-5 jr t lenster	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0																	

= te verwachten belangstelling van kinderen uit Ballum
voor 't lenster (‘belangstellingspercentage’)

**deelname = het deel van kleuters 4 jaar in Ballum
dat naar 't lenster gaat (in %)**

**bg. = basisgeneratie
totaal aantal kleuters 4 jaar in Ballum**

Bijlage C

Gemeente Ameland

t lenster

PVGpro

Methode I Korte termijn overzicht (Uitgangsjaar: 2023)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
leerl. 4 jaar	6	1	2	2	2	4	2	2
bg. 4 jaar	8	3	4	4	3	7	4	4
deelname	75,0	33,3	50,0	50,0	52,1	52,1	52,1	52,1
leerl. 4-12 jaar	44	32	28	27	28	28	22	21
leerl. 4-7 jaar	21	18	11	12	8	11	10	10

Methode II Korte termijn overzicht (Uitgangsjaar: 2023)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
leerl. 4-12 jaar	44	32	28	27	26	27	23	22
leerl. 4-7 jaar	21	18	11	12	10	12	12	11
bg. 4-12 jaar	47	43	41	39	39	41	35	34
deelname	93,6	74,4	68,3	69,2	68,2	67,2	66,2	65,2

Korte termijn resultaten (Uitgangsjaar: 2023)

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
meth.II	44	32	28	27	26	27	23	22
gemiddelde.	44	32	28	27	27	28	23	22

**deelname = het deel van de kinderen 4-12 jaar in Ballum
dat naar 't lenster gaat (in %)**

**bg. = basisgeneratie
totaal aantal kinderen 4-12 jaar in Ballum**